

2024-04-11
TJÄNSTESKRIVELSE
Dnr: NAF-2024-00045

Politikerinitiativ - Uppföljning avseende heltidsaktivering av kommunala arbetsmarknadsinsatser

Inkom den 7 februari 2024 av Alliansen

Förslag till beslut

Nämnden för arbete och försörjning noterar informationen till protokollet. Med detta anses politikerinitiativet färdigbehandlat

Sammanfattning av ärendet

Arbets- och etableringsenheten har fått ett uppdrag att följa upp hur nämndens anordnare arbetar med kravet om heltidssysselsättning. Enhetens uppföljning visar att en successiv förbättring har gjorts de senaste två åren i att tydliggöra uppdragen till nämndens auktoriserade anordnare inom kundval arbetsmarknadsinsatser och att följa upp desamma. Uppdragen utgår ifrån varje individs förmåga till aktivering

Uppföljningen noterar att verksamheten behöver fortsätta följa upp varje enskilt ärende för att säkerställa rätt nivå på aktivering utifrån kunds förmåga. Vidare visar uppföljningen att ett flertal av de personer som beviljas ekonomiskt bistånd i nuläget inte har en arbets- eller aktivitetsförmåga som medger heltidsaktivering. De av nämnden för arbete och försörjning beslutade nya kundvalen bedöms kunna ge dessa personer möjlighet att erhålla insatser anpassade efter varje individs faktiska förmåga.

Initiativet medför inga ekonomiska konsekvenser eller konsekvenser för barn.

Förslagen i politikerinitiativet

Vid nämnden för arbete och försörjnings sammanträde den 7 februari 2024 lämnade Alliansen in ett politikerinitiativ. I politikerinitiativet föreslås att Arbets- och etableringsenheten ges i uppdrag att följa upp hur nämndens anordnare arbetar med kravet om heltidsaktivering (§ 9 NAF 2024-02-07).

Enhetens utredning och bedömning

I april 2022 tillsatte tidigare regering en utredning (S 2022:E) om aktivitetsplikt – deltagande i heltidsaktiviteter för rätt till försörjningsstöd med uppdrag att lämna förslag på vad kravet på heltidssysselsättning ska innebära (RK-beslut 2022-04-28 protokoll § 216 (S2022/02323) och RK-beslut 2023-03-24 protokoll § 185 (S2023/01165)).

Sveriges kommuner och regioner, SKR har uttalat att de, om utredningen leder fram till en aktivitetskravsreform, ställer sig positiva till detta förutsatt att rätt förutsättningar för kommunerna finns. SKR har i dialog med ett stort antal kommuner tagit fram ett antal krav; till exempel att insatserna ska vara kunskapsbaserade och likna ordinarie jobb samt att aktivitetskravsinsatser måste ges i samspel med Arbetsförmedlingens insatser. Även digital informationsöverföring samt förskola till de som har barn och tillit till kommunernas bedömningar kring vilka individer som ska omfattas av aktivitetskrav lyfts fram. SKR lyfter också vikten av full finansiering till kommunerna samt stöd för implementering och uppföljning vid en aktivitetskravsreform. (Från bidrag till jobb <https://skr.se/skr/tjanster/pressrum/skrtycker/skrtycker/franbidragtilljobb.78028.html>)

Nämnden för arbete och försörjning erbjuder insatser på vägen till egen försörjning för Nackabor som beviljas ekonomiskt bistånd och som inte har någon ersättning från Arbetsförmedlingen eller a-kassa.

Huvudregeln för kundval arbetsmarknadsinsatser hos en av nämndens auktoriserade anordnare är alltid att kunden ska ha en heltidsplanering.

Nämndens kunder kan i sin planering till exempel delta i arbetsträning eller praktik i kombination med att lära sig skriva CV och söka arbete. Kunds heltidsplanering kan även innefatta vårdkontakter eller insatser från kommunens sociala omsorgsprocess.

En stor del av de kunder som beviljas ekonomiskt bistånd står idag långt ifrån arbetsmarknaden och lider av ohälsa. Inte sällan är de sjukskrivna och ett flertal av dem har inte tidigare beviljats insatser i syfte att närma sig arbetsmarknaden. Detta då verksamheten tidigare saknat tillräckligt med målgruppsanpassade insatser.

Den översyn av kommunens arbetsmarknadsinsatser som genomfördes och presenterades av Ramboll till nämnden den 23 november 2022 (AFN 2022-00203), visade att specifika insatser för de som stod mycket långt ifrån arbetsmarknaden saknades. Vidare lyftes att det fanns vissa brister i de uppdragsbeskrivningar som enhetens handläggare ger till nämndens auktoriserade anordnare i samband med att kund gjort sitt val av anordnare. Uppdragen var ofta för generellt och övergripande utformade vilket i medförde att alltför mycket ansvar i utformningen av insatsen lades på anordnaren. Aktiviteterna som anordnaren tar fram presenteras i en genomförandeplan, som beskriver hur uppdraget ska genomföras. Det är därför av vikt att uppdraget är

tydligt formulerade med mätbara mål som kan följas upp. När uppdragen är för vagt eller generellt formulerade finns det risk för brister i uppföljningen av insatserna. Det blir svårt att mäta kundens progression. Rambolls översyn visade vidare att det saknades tydliga rutiner för anordnarna när de skulle rapportera om kund inte följde planering. Även det så kallade samordningsansvaret var vid tiden för översynen otydligt, vilket medförde att det inte alltid var helt klart vad som var anordnarens ansvar och vilket ansvar som låg på ansvarig handläggare. Samordningsansvaret innebär kännedom om kundens situation och säkerställande i att kundens olika aktiviteter samordnas. Ramboll föreslog dels att förbättringar kring styrning och uppföljning skulle göras, dels att behovet av förrehabiliterande insatser åtgärdades.

Ett omfattande arbete för att utveckla nämndens arbetsmarknadsinsatser för att på ett bättre sätt kunna möta målgruppernas behov har pågått de senaste åren. Det har bland annat inneburit att handläggarna börjat säkerställa att tydliga uppdrag ges till anordnarna för att ge förutsättningar för förbättrad uppföljning. Samordningsansvaret har förtydligats, nya mallar för uppdrag och månadsrapportering samt tydligare rutiner för anordnarna har tagits fram. Detta har sammantaget skapat bättre förutsättningar att säkerställa heltidssysselsättning för de personer som bedöms ha förmåga till det.

Trots det genomförda kvalitetshöjande utvecklingsarbetet kvarstår det faktum att en stor del av nämndens kunder inte bedöms ha full arbetsförmåga. Av de kunder som i april 2024 är aktuella för arbetsmarknadsinsatser bedöms cirka 35 procent i nuläget inte delta i heltidsaktivitet av olika anledningar. För en del beror det på lägre arbetsförmåga. I övrigt behöver verksamheten följa upp varje enskilt ärende för att säkerställa rätt nivå på aktivering utifrån kunds förmåga. Ställningstagande kring bedömd förmåga görs numera i varje individuellt fall med hjälp av förtroendeläkare.

För att möta målgruppen som saknar förmåga till heltidsaktivering, som är en allt större andel av nämndens totala målgrupp, har nämnden beslutat om utvecklade kundval där nya insatser av förrehabiliterande karaktär finns med. Med dessa utvecklade kundval har tydliga nivåindelningar för varje insats tagits fram där det finns angivet till vilken grad av arbetsförmåga insatsen är lämpad. Det innebär till exempel att för en person med en arbetsförmåga under 25 procent används i stället begreppet aktivitetsförmåga där insatserna är utformade utifrån individens förmåga och inte startar på heltid. Många av nämndens kunder behöver även kombinera dessa insatser med vårdkontakter och/eller insatser från kommunens sociala omsorgsprocess.

Med de nya utvecklade kundvalen kommer en stor del av nämndens kunder ges insatser anpassade utifrån deras förmåga med ett tydligt uppdrag till anordnaren som följs upp månadsvis. Bedömningen är dock att samtliga nämndens kunder inte kommer att kunna delta i insatser på heltid, motsvarande en ordinarie arbetsvecka. Varje kund kommer att

ha en aktivering utifrån dennes bedömda förmåga för att sedan successivt göra stegförflyttningar mot ökat deltagande i aktiviteter och tid.

Arbets- och etableringsenheten bedömer att uppföljningen av nämndens arbetsmarknadsinsatser har förbättrats de senaste två åren och nu i allt större utsträckning utgår från varje individs förmåga till aktivering. Alla nämndens kunder bedöms dock inte ha förmåga att delta i heltidsaktivering. Där bedöms de nya kundvalen möjliggöra att varje person erbjuds insatser utifrån dennes förmåga till aktivering. Insatser som successivt kommer att kunna öka i aktiviteter och tid för att öka kunds möjligheter att närma sig egen försörjning.

Ekonomiska konsekvenser

Politikerinitiativet medför inga ekonomiska konsekvenser.

Konsekvenser för barn

Politikerinitiativet medför inga konsekvenser för barn

Handlingar i ärendet

Tjänsteskrivelse daterad den 11 april 2024

Politikerinitiativ daterad den 7 februari 2024

Pia Stark
Enhetschef
Arbets- och etableringsenheten

Kirsti Kanttikoski
Biträdande enhetschef
Arbets- och etableringsenheten